

POSTANOWIENIE

25 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Beata Janiszewska

na posiedzeniu niejawnym 25 czerwca 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa P. K. i A. K.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o ustalenie ewentualnie o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Bank spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu
z 11 lipca 2022 r., I ACa 1023/20,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Pozwany Bank S.A. w W. (dalej: bank) wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu oddalającego apelację skarżącego w sprawie o ustalenie, ewentualnie o zapłatę, toczącej się z powództwa P. K. i A. K..

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Jako pierwszą przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał potrzebę dokonania wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. Bank podniósł, że wykładni wymagają art. 385¹ § 1 i 2 k.c. „w zakresie, w jakim odnoszą się one do skutków uznania postanowień umownych za abuzywne i możliwości

zastąpienia takich postanowień przepisami dyspozytywnymi”. Przedstawił przy tym wywód dotyczący możliwości dokonania tego rodzaju uzupełnienia w przypadku umowy kredytu powiązanej z kursem waluty obcej.

Potrzeba, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., oznacza, że określony przepis, istotny z punktu widzenia podstawy prawnej zaskarżonego orzeczenia, może być rozumiany na różne sposoby, a orzecznictwo i nauka prawa albo nie wypracowały w tym przedmiocie żadnego poglądu, albo prezentują rozbieżne stanowiska. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno w takim wypadku zawierać wskazanie, które przepisy wymagają wykładni i na czym polegają poważne wątpliwości związane z ich rozumieniem lub rozbieżnościami w ich stosowaniu (zob. postanowienia SN z: 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09 oraz 24 kwietnia 2018 r., II CSK 743/17). Rozbieżność w orzecznictwie sądów powinna natomiast zostać wykazana przez przywołanie judykatów, w których odmienne rozstrzygnięcia zapadły w stanach faktycznych nieróżniących się od siebie w relewantny prawnie sposób (zob. postanowienie SN z 7 czerwca 2015 r., III CSK 59/15).

Brak spójności orzecznictwa przestaje mieć znaczenie prawne wówczas, gdy po jego wystąpieniu wydana zostanie w danym przedmiocie uchwała Sądu Najwyższego działającego w poszerzonym składzie (zob. postanowienie SN z 31 maja 2023 r., I CSK 3360/22). To samo tyczy się sytuacji, gdy uchwała tego rodzaju rozstrzyga wątpliwości co do kierunku wykładni przepisów prawa, które wcześniej budziły poważne wątpliwości – rolą Sądu Najwyższego jest bowiem m.in. zapewnienie zgodności z prawem i jednolitości orzecznictwa sądów powszechnych (art. 1 pkt 1 u.s.n.). W związku z tym należy wskazać, że, wobec braku podstaw do podjęcia działań unormowanych w art. 88 § 1 u.s.n., przy rozpoznawaniu niniejszej sprawy Sąd Najwyższy na mocy art. 87 § 1 u.s.n. pozostaje związany stanowiskiem wyrażonym w sentencji uchwały Sądu Najwyższego – Izby Cywilnej – z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22.

W powyższej uchwale orzeczono m.in., iż w razie uznania, że postanowienie umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie

jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów. Oznacza to, że podnoszone przez skarżącego wątpliwości uległy dezaktualizacji, a ewentualne wątpliwości związane z przytoczonymi na wstępie przepisami zostały usunięte w sposób, który nie przemawia także za ewentualnym przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania jako oczywiście uzasadnionej.

Jako drugą przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania bank wskazał występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego. Ujęto je w formę pytania o to, „czy brak możliwości oszacowania kwoty, którą strona umowy kredytu będzie świadczyć w przyszłości stanowi *per se* o niejednoznaczności tego postanowienia umownego, a w konsekwencji, czy postanowienie takie powinno podlegać badaniu pod kątem abuzywności”.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem orzecznictwa przywołanie przyczyny kasacyjnej unormowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga poprawnego zidentyfikowania problemu, w tym odniesienia go do konkretnych przepisów. Konieczne jest także przedstawienie argumentów prowadzących do rozbieżnych ocen danego zagadnienia (zob. postanowienie SN z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01). Podniesiony problem musi również charakteryzować się nowością; zagadnienie, które było już przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego, co do zasady traci ten walor (zob. postanowienie SN z 19 marca 2012 r., II PK 294/11). Istotność problemu prawnego wyraża się natomiast w tym, że ma on znaczenie precedensowe dla rozstrzygania podobnych spraw lub rozwoju jurysprudencji (zob. postanowienie SN z 23 marca 2012 r., I CSK 496/11).

Tylko we wskazanych wyżej okolicznościach może być realizowana publicznoprawna funkcja skargi kasacyjnej. Jednocześnie przedstawiony Sądowi Najwyższemu problem musi mieć konkretny związek z rozstrzygnięciem danej sprawy, to jest z zarzutami skargi oraz podstawą prawną i faktyczną zaskarżonego wyroku (zob. postanowienie SN z 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13). Przyjęcie skargi do rozpoznania ma bowiem na celu zarówno realizację interesu publicznego, jak i ochronę praw prywatnych.

Przedstawiony przez pozwanego problem nie spełnia opisanych wyżej wymagań – przede wszystkim dlatego, że nie występuje on w sprawie. Sąd Apelacyjny nie przyjął, że sama niepewność ostatecznego rozmiaru świadczenia kredytobiorców przesądziła o tym, że określone postanowienie łączącej ich z bankiem umowy było niejednoznaczne. Przeciwnie, niejednoznaczność tę wywodzono z tego, że nieokreślony (pozostawiony, zgodnie z ustaloną w sprawie treścią stosunku prawnego stron, swobodzie banku) pozostawał sam mechanizm kształtowania wysokości tego świadczenia. Rzecz zatem nie w tym, że jego ostateczny rozmiar nie był z góry znany, lecz że mechanizm ustalania kursów walut, wpływający na wysokość świadczeń stron, nie został w ogóle opisany (s. 14-15 uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego). Nietrafne jest zatem wskazywanie przez bank, że tego samego rodzaju skutek wywierałoby np. odwołanie się przez strony do kursów publikowanych przez NBP – w takiej sytuacji, jakkolwiek ostateczny rezultat w postaci wysokości łącznych świadczeń kredytobiorców nadal byłby niemożliwy do ustalenia w chwili zawarcia umowy, znany byłby bowiem sam mechanizm ustalania wysokości świadczenia, inaczej niż miało to miejsce w sprawie.

Ubocznie należy dodać, że z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej wynika, że w przypadku umów kredytu powiązanych z walutą obcą wymaganie przejrzystości warunków umowy jest zrealizowane, gdy przedsiębiorca dostarczy konsumentowi wystarczających i dokładnych informacji pozwalających na to, aby przeciętny konsument, właściwie poinformowany oraz dostatecznie uważny i rozsądny, był w stanie zrozumieć konkretne działanie przedmiotowego mechanizmu finansowego i oszacować w ten sposób w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria konsekwencje ekonomiczne takich warunków dla swoich zobowiązań finansowych w całym okresie obowiązywania tej umowy (zob. wyrok TSUE z 10 czerwca 2022 r., C-609/19, i przywołane tam orzecznictwo). Oznacza to, że choć ostateczny rezultat zawarcia umowy tego rodzaju nie musi być z góry znany, to na przedsiębiorcy spoczywa obowiązek ukształtowania mechanizmu związanego z ryzykiem walutowym tak, by umożliwiał on konsumentowi zrozumienie sposobu jego działania oraz oszacowanie konsekwencji jego stosowania.

Kierując się przedstawionymi względami, Sąd Najwyższy uznał, że z motywów skargi kasacyjnej nie wynika, by zachodziły przyczyny określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., co uzasadniało odmowę przyjęcia tej skargi do rozpoznania.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c., orzeczono, jak w sentencji postanowienia.

[SOP]

[ms]